

Henkivakuutussektorin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion yhteenveto

17.6.2025

Sisällys

1	Sektorikohtaisen riskiarvion tarkoitus ja soveltamisala	4
2	Riskiarvion laatiminen	5
3	Riskiarvio ja sen perustelut	6
3.1	Sektorikohtaisen riskiarvion tulokset	6
3.2	Riskikategoriat	7
3.3	Hallintakeinokategoriat	9
4	Valvonnan kohdentaminen	10

Lyhyesti

Finanssivalvonta on laatinut sektorikohtaisen riskiarvion sen valvomien henkivakuutusyhtiöiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä.

Riskiarvion mukaan henkivakuutussektoriin kokonaisuudessa kohdistuva rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski on melko merkittävä (2/4) eli toiseksi alin neljäportaisella tasolla.

Henkivakuutusyhtiöiden tarjoamista tuotteista sekä rahanpesun että terrorismin rahoittamisen näkökulmasta erityisesti säästövakuutus- ja kapitalisaatiosopimukset kohottavat toimintaan liittyvää riskiä. Kyseiset tuotteet mahdollistavat joustavat vakuutusmaksut, mahdollisuuden siirtää sopimus kolmannelle osapuolelle sekä vapaan takaisinosto-/irtisanomisoikeuden.

Finanssivalvonnan säännöllisesti keräämien tietojen sekä valvontatoimenpiteiden myötä on havaittu, että henkivakuutusyhtiöiden riskienhallintakeinoissa on puutteita.

1 Sektorikohtaisen riskiarvion tarkoitus ja soveltamisala

Henkivakuutusyhtiötä koskeva sektorikohtainen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio on Finanssivalvonnan arvio henkivakuutusyhtiöihin sektoritasolla kohdistuvista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä. Finanssivalvonnan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ominaisriskiarviossa eri sektoreihin liittyviä riskejä on tarkasteltu yltäosalla ja ainoastaan sektoreille tyypillisesti tarjottavien tuotteiden ja palveluiden näkökulmasta. Sektorikohtaista riskiarviota varten on perehdytty syvällisemmin Suomessa toimiluvan saaneiden henkivakuutusyhtiöiden tarjoamiin tuotteisiin ja palveluihin, asiakkaisiin, jakelukanaviin sekä maantieteelliseen kattavuuteen. Lisäksi on otettu huomioon yhtiöiden riskienhallintakeinot. Arvio on muodostettu sektoritasolla, ei yksittäisten valvottavien tasolla.

Riskiarvio ohjaa Finanssivalvontaa suuntamaan valvontaresursseja ja valitsemaan valvontatoimenpiteet riskiperusteisesti. Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) riskiperusteista valvontaa koskevan ohjeen mukaisesti Finanssivalvonnan tulee laatia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontastrategia, jonka keskeisenä osana ovat eri valvottavasektoreita koskevat riskiarviot.

Finanssivalvonta on julkaissut edellisen henkivakuutusyhtiötä koskevan sektorikohtaisen rahanpesun riskiarvion yhteenvedon 14.12.2020. Nyt kyseessä oleva riskiarvio kuvaa henkivakuutussektorin tilannetta vuoden 2024 lopussa, jolloin Finanssivalvonnan rekisterissä on ollut yhdeksän toimiluvallista henkivakuutusyhtiötä. Riskiarvioon on otettu mukaan kahdeksan henkivakuutusyhtiötiedot¹.

Toisesta ETA-maasta toimiluvan saaneiden henkivakuutusyhtiöiden Suomen sivuliikkeet eivät ole mukana arviossa, sillä ne eivät raportoi Finanssivalvonnalle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen sekä pakotteita koskevien riskien ja kontrollien tiedonkeruulla eli RA-tiedonkeruulla.

¹ Riskiarviossa ei ole otettu huomioon SHB Liv Henkivakuutusosakeyhtiön tietoja, koska yhtiön toiminta on lakannut.

2 Riskiarvion laatiminen

Finanssivalvonta käyttää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä arvioidessaan neliportaista asteikkoa, joka vastaa Euroopan pankkiviranomaisen käyttämää arviointiasteikkoa². Jokaista riskitasoa kuvaamaan on määritelty sitä vastaava riskipiste.

Riskitaso	Riskitasoa vastaava riskipiste
Erittäin merkittävä	4
Merkittävä	3
Melko merkittävä	2
Vähemmän merkittävä	1

Sektorikohtainen riskiarvio laaditaan arvioimalla seuraaviin riski- ja hallintakeinokategorioihin liittyvä riskitaso:

- Riskikategoriat:
 - Tuotteet ja palvelut
 - Maantieteellinen sijoittautuminen
 - Asiakkaat
 - Jakelukanavat
- Hallintakeinokategoriat:
 - Toiminnan riskiperusteisuus
 - Toiminnan organisointi
 - Asiakkaan tunteminen
 - Monitorointi

Sekä riski- että hallintakeinokategoriat arvioidaan sen mukaan, kuinka suuri riski niihin liittyy. Hallintakeinojen osalta huomio kohdistuu keinojen puutteisiin ja näiden puutteiden riskiä nostavaan vaikutukseen.

Kokonaisriskitaso on riskikategorioiden ja hallintakeinokategorioiden riskitasoista muodostettu yhteisarvio. Riskikategorioiden riskitasoa on painotettu enemmän suhteessa hallintakeinokategorioihin. Syynä tähän on se, että rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskiä ei voi eikä aina ole tarkoituksenmukaistakaan pyrkiä poistamaan kokonaan hallintakeinoilla. Lisäksi käsitys hallintakeinoista perustuu suurilta osin valvottavien RA-tiedonkeruulla raportoihin tietoihin, joita ei ole todennettu valvontatoimenpitein.

Riskiarviota laadittaessa on hyödynnetty muun muassa seuraavia tietoja

- Henkivakuutusyhtiöiden Finanssivalvonnalle RA-tiedonkeruulla raportoimat tiedot (tiedon ajankohdalla 31.12.2024) sekä valvontatoimenpiteiden yhteydessä saadut tiedot.
- Henkivakuutusyhtiöiden riskiarviot sekä Finanssivalvonnan henkivakuutussektorin riskiarvio 14.12.2020³
- Euroopan pankkivalvontaviranomaisen ja Financial Action Task Forcen ohjeistukset⁴
- Finanssivalvonnan⁵ sekä Finanssialan tilastot⁶

² EBA The Risk-Based Supervision Guidelines EBA/GL/2021/16, luku 4.3.6

³ [Henkivakuutussektorin rahanpesun riskiarvion yhteenveto](#)

⁴ EBA Guidelines on MLTF Risk Factors (mm amending Guidelines EBA/GL/2024/01), FATF Recommendations: Risk-based Approach Guidance for the Life Insurance Sector.

⁵ <https://www.finanssivalvonta.fi/tilastot/vakuutus/henkivakuutus>, maksutulo vuodelta 2024

⁶ <https://www.finanssiala.fi/aiheet/tilastot>

3 Riskiarvio ja sen perustelut

3.1 Sektorikohtaisen riskiarvion tulokset

Finanssivalvonta on arvioinut, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kokonaisriski on henkivakuutussektorilla **melko merkittävä**, eli toiseksi alin neliportaisella asteikolla.

Sektorin kokonaisriski on sama sekä rahanpesun että terrorismin rahoittamisen näkökulmasta. Tämä perustuu siihen, että käytännössä samat elementit tuotteissa ja palveluissa nostavat sekä rahanpesun että terrorismin rahoittamisen riskiä. Maantieteellisen riskin, asiakkaiden ja jakelukanaviin liittyvien riskien osalta sektorikohtaisen riskiarvion tasolla ei ole toistaiseksi eroteltu rahanpesua ja terrorismin rahoittamista toisistaan. Myös hallintakeinojen osalta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen hallintakeinoja on arvioitu yhtenä kokonaisuutena.

Riskiarviossa tuotteisiin ja palveluihin liittyvää riskiä on painotettu enemmän suhteessa muihin riskitekijöihin. Perusteluna tälle on se, että tuotteet ja palvelut määrittävät sen, miten sektoria, alasektoria tai yksittäistä toimijaa voidaan käyttää hyväksi rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Ilman tuotteita tai palveluita, joihin liittyy rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski, sektorin on vaikea tulla hyväksikäytetyksi rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen.

Henkivakuutussektorin kokonaisriskitasossa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen osalta ei ole tapahtunut suuria muutoksia edelliseen sektorikohtaiseen riskiarvioon nähden. Näin ollen sektorin kokonaisriskitason arvioidaan edelleen olevan riskitasolla kaksi (2).⁷ Henkivakuutusyhtiöt tarjoavat lähtökohtaisesti edelleen samoja tuotteita ja palveluja, eikä alaan kohdistuvia uusia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä kohottavia tekijöitä ole kansanvälisestikään tunnistettu. Tästä huolimatta, mahdolliset riskit on tunnistettava ja niihin on myös henkivakuutussektorin toiminnassa varauduttava. Henkivakuutusyhtiöiden tietoisuus omaan toimintaan kohdistuvista mahdollisista riskeistä on lisääntynyt. Yhtiöt ovat riskiarvioissaan aikaisempaa kattavammin analysoineet riskejä sekä luokitelleet tämän perusteella muun muassa asiakkaitaan sekä tarjoamiaan tuotteita. Tietojärjestelmien kehittämiseen, sisäisiin ohjeisiin sekä henkilöstön koulutukseen on riskiarvioiden mukaan panostettu.

Finanssivalvonnan arvion mukaan henkivakuutusyhtiöillä on edelleen parannettavaa riskienhallintakeinoissa, erityisesti asiakkaan tuntemiseen sekä tuntemistietojen päivittämiseen liittyvissä toiminnoissa. Sektorin sisällä on suuria eroja siinä, minkä verran yhtiöt havaitsevat omassa toiminnassaan epäilyttäviä liiketoimia ja minkä verran ne tekevät ilmoituksia rahanpesun selvittelykeskukselle. Finanssivalvonta pitää tärkeänä, että yhtiöt edelleen panostavat tietojärjestelmien kehittämiseen osana riskienhallintaa. Lisäksi on tärkeää, että yhtiöillä on käytössään riittävät resurssit niille asetettujen velvoitteiden asianmukaiseen täyttämiseen.

⁷ 14.12.2020 julkaistussa henkivakuutussektorin rahanpesun riskiarvion yhteenvedossa käytössä olleen riskiluokittelun mukaan taso 2 on ollut riskitasona normaali.

Riski- ja hallintakeinokategorioille määritettyjä riskitasoja vastaavat riskipisteet on esitetty alla olevassa taulukossa:

Riskikategoriat:	
Tuotteet ja palvelut	2
Maantieteellinen sijoittautuminen	1
Asiakkaat	1
Jakelukanavat	3
Riskikategorioiden riskitaso:	2
Hallintakeinokategoriat:	
Riskiperusteisuus	2
Toiminnan organisointi	2
Asiakkaan tunteminen	2
Monitorointi	2
Hallintakeinokategorioiden riskitaso:	2
Sektorin kokonaisriskitaso	2

3.2 Riskikategoriat

3.2.1 Tuotteet ja palvelut

Tarjottavilla tuotteilla ja palveluilla on ratkaiseva merkitys siinä, mikä on sektorin tai yksittäisen toimijan riski tulla hyväksikäytetyksi rahanpesussa.

Tuotteisiin ja palveluihin liittyvien riskien arvioinnin lähtökohtana on Finanssivalvonnan rahanpesun ja terrorismin rahoittamista koskeva ominaisriskiarvio ja siinä eri tuotteille ja palveluille määritetyt ominaisriskitasot. Finanssivalvonnan vuonna 2022 julkaisemassa ominaisriskiarviossa henkivakuutusyhtiöihin liittyvät sekä rahanpesun että terrorismin rahoittamisen ominaisriskitaso on arvioitu melko merkittäväksi (taso 2).

Henkivakuutusyhtiöiden tarjoamat säästö- ja sijoitusvakuutustuotteet ovat pitkäaikaiseen säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitettuja tuotteita. Niillä pyritään saavuttamaan tuottoa sekä kerryttämään säästösummaa tai hankkimaan turvaa kuolemantapauksen varalle. Henkivakuutukset voi jakaa riskihenkivakuutuksiin ja säästöhenkivakuutuksiin. Eläkevakuutustuotteilla säästetään lisäturvaa eläkeikään. Vakuutussijoittamista ovat myös henkivakuutusyhtiöiden tarjoamat kapitalisaatiosopimukset, joissa ei ole ketään vakuutettua henkilöä. Vuonna 2020 julkaistussa henkivakuutussektorin rahanpesun riskiarvion yhteenvedossa on annettu tarkempi tuotekohtainen kuvaus.

Yhteenveto vakuutustuotteista

Henkivakuutusyhtiöiden tuotteista riskivakuutuksiin ja vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin liittyvän rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin on tuoteominaisuuksien vuoksi katsottu yleisesti olevan alhainen. Kyseisissä tuotteissa varojen siirto on hyvin rajoitettua. Kohtalaisena rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskinä pidetään sellaisia vakuutustuotteita, joissa varojen siirto ja realisointi on helppoa ja jotka mahdollistavat suuren vakuutus- tai sopimusmaksun. Näitä tuotteita ovat säästöhenkivakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset. Kyseisille tuotteille on tyypillistä, että säästetyt varat voi helposti nostaa joko kokonaan tai erissä, varat voidaan siirtää kolmannelle osapuolelle tai niitä voidaan käyttää lainan vakuutena. Suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden maksutulosta suurin osa tulee säästöhenkivakuutuksista ja kapitalisaatiosopimuksista.

Henkivakuutusyhtiöiden tarjoamien tuotteiden ominaisuuksia on arvioitu rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyvän riskin kannalta. Tuotteiden vaikuttavuutta on arvioitu muun muassa vakuutussopimusten kappalemäärällä ja säästöjen suuruuden määrällä.

Henkivakuutusyhtiöiden tarjoamiin tuotteisiin ja palveluihin liittyvä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski on kokonaisuudessaan **melko merkittävä**.

3.2.2 Maantieteelliseen sijoittautumiseen liittyvä riski

Maantieteelliseen sijoittautumiseen liittyvä riski on arvioitu olevan **vähemmän merkittävä**.

Maantieteelliseen sijaintiin liittyvään riskiin vaikuttavat henkivakuutusyhtiöiden sivuliikkeiden, tytäryhtiöiden sekä asiamiesten sijainti. Riskiä kohottavia tekijöitä ovat sijainti ETA-alueen ulkopuolella tai korkean riskin maassa. RA-tiedonkeruun perusteella henkivakuutusyhtiöt harjoittavat toimintaansa pääasiassa Suomessa, eikä niillä ole tytäryhtiöitä, asiamiehiä tai sivuliikkeitä edellä mainituilla riskiä kohottavilla alueilla. Maantieteelliseen riskiin vaikuttavat myös asiakasvara- tai maksuliikennetilien maantieteellinen sijainti.

3.2.3 Asiakasriski

Asiakkaisiin liittyvä riski on arvioitu olevan **vähemmän merkittävä**.

Asiakkaisiin liittyvää riskiä arvioitaessa on otettu huomioon RA-tiedonkeruulla raportoidut tiedot eri asiakasryhmistä. Huomioon on otettu sekä absoluuttisia että prosentuaalisia asiakasmääriä esimerkiksi korkean riskin asiakkaiden ja ulkomaille sijoittautuneiden asiakkaiden osalta. Riskiin on vaikuttanut myös se, mikäli valvottavat eivät ole tunnistaneet korkean riskin asiakkaita.

3.2.4 Jakelukanavariski

Jakelukanaviin liittyvä riski on arvioitu olevan **merkittävä**.

RA-tiedonkeruulla henkivakuutusyhtiöt ovat raportoineet, että yhtiöillä on myyntikanavanaan satoja vakuutusasiamiehiä. Asiamiesten suuri lukumäärä lisää osaltaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä. Tähän liittyen henkivakuutusyhtiöillä on oltava riittävät riskienhallintakeinot sekä resurssit.

3.3 Hallintakeinokategoriat

3.3.1 Riskiperusteisuus

Henkivakuutusyhtiöt ovat RA-tiedonkeruulla raportoineet ottaneensa huomioon kaikki sääntelyn edellyttämät osat alueet riskiarviossaan sekä luokittelevansa asiakkaat riskiluokkiin. Kaikki yhtiöt ovat laatineet riskiarvion. Riskiarvioissa on tunnistettu yhtiöiden omaan toimintaan liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä. RA-tiedonkeruulla raportoitujen tietojen perusteella asiakkaiden riskiluokittelussa on vielä kehitettävää. Mikäli esimerkiksi yhtiön riskiluokittelun perusteella kaikki asiakkaat kuuluvat samaan riskiluokkaan, ei riskiluokittelua voida pitää riittävänä. Riskiarviossa tunnistetut riskit tulisi ottaa huomioon määriteltäessä asiakkaiden riskiluokkia sekä jatkuvan seurannan toimenpiteitä.

3.3.2 Toiminnan organisointi

Henkivakuutusyhtiöt ovat RA-tiedonkeruulla raportoineet laatineensa tai päivittäneensä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja työohjeet viimeisen kahden vuoden aikana. Finanssivalvonnan valvontahavainnot tukevat raportoitua tietoa. RA-tiedonkeruulla ei ole raportoitua tietoa henkivakuutusyhtiöiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen kohdentamista resursseista. Finanssivalvonnan valvontahavaintojen perusteella yhtiöiden vähäiset resurssit rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvissä toiminnoissa voivat osaltaan heikentää riskienhallintaa.

RA-tiedonkeruulla raportoidun tiedon mukaan henkivakuutusyhtiöt ovat ilmoittaneet ulkoistaneensa asiakkaan tuntemiseen liittyviä tehtäviä. Toimintojen ulkoistaminen kasvattaa riskiä ja edellyttää, että ulkoistetun toiminnan osalta velvoitteiden noudattamisen valvonnan ja seurannan vastuut on selkeästi määritelty.

3.3.3 Asiakkaan tunteminen

Henkivakuutusyhtiöt ovat RA-tiedonkeruulla raportoineet käyttävänsä asiakkaan tunnistamisessa vahvaa sähköistä tunnistamista. Osa yhtiöistä on raportoinut ulkoistaneensa tai käyttävänsä kolmatta osapuolta asiakkaan tunnistamiseen. Tämä yleisesti kohottaa riskiä.

Asiakkaiden tuntemistietojen päivittämisessä on viiveitä. Myös päivittämättömät asiakastiedot kohottavat riskiä.

3.3.4 Monitorointi

Henkivakuutusyhtiöt ovat RA-tiedonkeruulla raportoineet seuraavansa järjestelmäpohjaisen monitoroinnin avulla vakuutus sopimuksiin liittyvää rahaliikennettä. Suurin osa yhtiöistä on raportoinut seuraavansa järjestelmäpohjaisesti myös asiakkaiden muuta toimintaa/liiketoimintaa epäilyttävien liiketoimien havaitsemiseksi.

RA-tiedonkeruulla raportoidun tiedon perusteella henkivakuutusyhtiöt ovat hyvin vaihtelevasti ilmoittaneet epäilyttävistä liiketoimista sekä sisäisesti että rahanpesun selvittelykeskukselle. Pienet ilmoitusmäärät suhteessa muihin sektorilla toimiviin voi olla merkki siitä, että monitorointiin ja ilmoittamiseen liittyvissä menettelytavoissa on puutteita.

4 Valvonnan kohdentaminen

Finanssivalvonnan tehtävänä on varmistaa, että ilmoitusvelvollisilla on rahanpesulain (444/2017) 2 luvun 3 §:ssä tarkoitetut toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvolliset noudattavat sääntelyn niille asettamia velvoitteita. Finanssivalvonta pyrkii valvonnassaan ensisijaisesti varmistamaan, että valvottavat omassa toiminnassaan täyttävät lain ja Finanssivalvonnan sitovien määräysten ja tulkintojen asettamat vähimmäisvaatimukset. Finanssivalvonnan valvonta on riskiperusteista ja valvonnan resurssit pyritään kohdentamaan ensisijaisesti niille sektoreille, joilla riskialtistus on merkittävin.

Finanssivalvonta julkaisi vuoden 2022 ominaisriskiarviossa arvionsa kunkin sen valvoman sektorin merkittävydestä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa samalla neliportaisella asteikolla, jota sektorikohtaisissa riskiarvioissa on käytetty. Henkivakuutusyhtiöt luokiteltiin ominaisriskiarviossa melko merkittäväksi (2) sektoriksi, kun otettiin huomioon sektorin ominaisriski ja asiakkaiden määrä.

Finanssivalvonta valvoo henkivakuutussektorin toimintaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan osalta osana yhtiöiden jatkuvaa valvontaa tiiviissä yhteistyössä yhtiöihin kohdistuvan muun valvonnan kanssa. Yksittäisiin henkivakuutusyhtiöihin kohdistetaan tarvittavia valvontatoimenpiteitä tehtyjen valvontahavaintojen perusteella.